

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quæstio Prima. An detur Materia prima, & quid sit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

matur, tum quia nihil est assignabile, à quo res naturalis dependeret essentialiter in facto esse, præter materiam, formam, & privationem, sed non dependet à privatione: quia post actualem generationem privatio non manet amplius, aliàs duo privativè opposita essent simul tempore, in eodem subiecto, quod implicat: tum quia si esset aliquid assignabile, maximè unio, sed hæc non est, ergò: probatur mi. quia unio est tantum conditio extrinseca sine qua non, ut infra dicam, nulla autem conditio ingreditur constitutionem essentialem alicujus, ergò.

nec illa esse sibi contraria, ratio est: quia materia & privatio, sese invicem compatiuntur, ut de se patet, quæ autem se compatiuntur, non sunt contraria, ergò. R. 3. Si Forma & privatio ad se invicem comparentur, illa quidem esse sibi opposita, non tamen propriè contraria, ratio est: quia propriè contrarietas debet verificari inter formas reales positivas & accidentales, quæ non modò se invicem expellant, sed etiam natæ sint sibi vicissim esse, sed privatio non est ulla talis forma positiva; ergò; sunt sibi ergò privativè opposita, quia privativa oppositio intercedit inter ea, quorum unum se habet per modum habitus, & alterum, per modum carentiæ, qualiter se habent forma & privatio.

VIII. Quæres I. An prima principia sint sibi contraria? Ante resolutionem advertendum, quòd contraria sint ea, quæ sub eodem genere maximè distant, & ab eodem subiecto sese expellant, cujus definitionis & descriptionis intelligentiam vide in Logica. Hoc prænotato R. 1. Si materia & forma, ad se invicem comparentur, nullo modo esse contraria contrarietate tali, cui competeret prædicta descriptio; Ratio est, primò, quia materia nullum habet subiectum, ex quo expelleretur; secundò, quia Aristoteles cap. de Substantia dicit, substantias nihil habere propriè contrarium; tertio, quia materia & forma concurrunt, ad constitutionem alicujus compositi per se, quæ autem sunt sibi contraria, non possunt sic concurrere, ad alicujus compositi constitutionem. R. 2. Si materia & privatio ad se invicem comparentur,

Quæres 2. Quomodo ergò intelligendus sit Aristoteles quando dixit: prima principia esse contraria? R. quòd intelligi possit primò, quòd aliqua sint sibi contraria, id est opposita privativè, scilicet materia & forma; secundò potest etiam intelligi universaliter de omnibus, quòd sint sibi relativè opposita; tertio quòd sint sibi contraria, propter diversum modum principiandi, materia videlicet per modum subiecti, quod se habet nunc aliter, quam antè; forma verò per modum informantis, seu per modum termini ad quem, & privatio per modum termini à quo; deniq; possunt etiam dici contraria, in quantum habent diversas dissimilesq; entitates & naturas.

IX. Explicatur dictum Aristotelis.

DISPUTATIO II. DE MATERIA PRIMA.

Primum omnium principiorum est materia, quæ ab antiquis, variis fuit compellata nominibus; Egyptii enim eam dixerunt prima vitæ facem, eâ ratione, quòd esset omnium substantiarum, à Creatore Deo productarum, de spicatisissima & vilissimâ, ut proinde eam hieroglyphico Luna adumbrarent, non quidem ratione exiguitatis, sed quòd alieno fulgeat splendore, & quòd in receptione formarum sit mutabilissima. Plato dixit eam non ens; sic enim ait in Thymeo: quid est, quod semper est, generationem autem non habet, & quid est, quod gignitur quidem, nunquam autem est? Item magnum & parvum; magnum, quòd cuncta possit recipere; parvum, quòd ex se nihil possideat. Alii sinum, gremium, receptaculum, quòd formas recipiat & foveat: Alii essentia prima inanis umbram; Manichæi, absurdissimi hæretici, eam appellârunt rerum corporearum formatricem, teste D. Augustino, qui proinde contra eos lib. de natura boni cap. 18 sic invehitur: Non ea tamen Hyle dicitur (sic enim à Grecis dicitur) quam Manichæus dementissimâ vanitate, nesciens, quid loquatur, appellat formatricem corporum; underecè illi dictum est, quòd alterum Deum inducat; nemo enim formare & creare corpora, nisi Deus potest. Divus Augustinus verò eam appellat propè nihil: sic enim loquitur de ea 12. Confess. cap. 30. Duo Domine fecisti, unum propè te & alterum propè nihil: quem Doctor noster sic interpretatur: Dico, quòd loquatur de ordine entium, in genere substantiæ, & ibi est angelus ens supremum, & materia ens infimum. Aristoteles deniq; eam elementum, materiam, & subiectum vocat, de quâ etiam veluti primo subiecto & principio exordior dissertationes de principiis in particulari. Sit igitur

QUÆSTIO I.

An detur Materia Prima & quid sit? Quia materia multipliciter accipi potest, ut proinde sciatur, de quâ hic sit sermo, ideo prænotandum: Materiam primam, sua divisione, dividi in materiam ex qua, in qua, & circa

quam: Materia ex qua dicitur illud, ex quo aliquid fit, veluti ex subiecto: sic statua fit ex auro, lapide, domus ex calce, lignis, & lateribus &c. Materia in qua est illud, cui aliquid inest; sic Scriptura est chartæ, ligno &c. Materia circa quam illud est, circa quòd agens aliquid occupatur & operatur. Materia ex qua, iterum sub-

subdividitur in materiam alterationis, & compositionis; materia alterationis est illa, ex qua altera vel mutata fit aliquid; sic aqua materia alterationis dici potest, quia ex frigore alteratur ad calorem; & in similibus aliis; materia compositionis ea est, ex qua aliquid fit licet illa non alteretur; sic domus fit ex ligno, lapide &c. Hæc iterum est duplex; una dicitur prima, altera secunda; Prima est, quæ primò ingreditur, veluti pars materialis compositionem rei naturalis, spectata nudè & secundum se absq; ulla forma substantiali, vel accidentali; materia secunda est eadem materia, sed considerata cum aliqua forma substantiali, vel accidentali, sic corpus, quod est altera pars viventis, dicitur materia secunda, quia licet concurrat ad constitutionem alicujus compositi Physici, non consideratur in se tamen nudè, sed cum forma corporeitatis. Titulus itaq; questionis procedit de materia compositionis *Ex qua*, & ea prima, seu secundum se considerata.

II.
Datur materia prima.

Dico I. Datur materia prima. Hæc non solum est Aristotelis, sed etiam omnium Philosophorum & Theologorum, contra nonnullos Gallos, ab Universitate Parisiensi condemnatos, ut refert & citat eos Pontius.

Probatur primò Authoritate D. Augustini lib. I. contra Advers. legis & Prophet. cap. 8. ubi ait: *Neg; enim materies omnino nihil est, de qua, in libro Sapientia, legitur, quia fecisti mundum, de materia informi, non ergo, quia informis dicta est, omnino nihil est, nec Deo fuit coæva, tanquam a nullo facta, nec alius eam fecit, ut haberet Deus, de qua faceret mundum; absq; enim, ut dicitur: Omnipotens non potuisse facere, nisi unde faceret, inveniret: & lib. I. Gen. Contra Manichæ. cap. 6. ait: Deus rectissime creditur; omnia de nihilo fecisse, quia etiam si formata de ista materia facta sunt, hæc ipsa tamen materia de omnino nihilo facta est, ubi expressè docet: Materiam dari, eamq; non aliunde, sed suum esse habere à Deo, ita quod non præxiterit ullò modo, tanquam necessaria, ad productionem totius universi, in quem sensum oppositè etiam agit D. Bernardus lib. 5. de Consid. cap. 6. ubi etiam dicit: Deum non habere necesse, nec indigere materiâ aliquâ præexistente, ut omnia producat; verba ejus sunt: *Frustra Philosophi materiam quarunt* (id est præviâ, ad hoc, ut Deus aliquid producat) *non eguit materiâ Deum; non enim officinam quaesivit, non artificem, ipse per se, in se omnia fecit, unde & de nihilo.* Si omnia; ergo etiam materiam.*

III.

Dices D. Bernardus potius videtur ibi negare omnem materiam, quàm probare, quòd datur. R. negando ant. quia tantum negat, quarendam esse materiam præexistentem, ut Deus aliquid producat; nam suprâ clarè distinguit materiam, ab aliis rebus, & ab ipso Deo, contra Manichæos, dum ait: *Ex quo omnia, non de quo omnia: quia non est materia: Deus, causa efficiens, non materialis.* Ex quo loco clarè patet, D. Bernardum verum & communem influxum materialem admisisse, & propugnasse, per modum subjecti.

IV.

Probatur Conclusio secundò ratione: Quando producit ignis ex ligno,

manet idem subjectum, quod fuit ante sub forma ligni, postea sub forma ignis; sed illud subjectum manens, dicitur materia; ergo talis datur, probatur ma. quia aliàs nulla daretur generatio, vel corruptio substantialis, sed omnis productio esset creatio, & omnis destructio esset annihilatio; sed hoc est absurdum, ergo: probatur sequela: quia productio, nullo subjecto præsupposito, est creatio, sicut & destructio, nullo subjecto remanente, est annihilatio: probatur ma. principalis. Secundò: Quia non est ratio, quare ignis, ad producendum alium ignem, destrueret formam ligni, nisi quia non potest ignem, secundum se totum, producere, sed prærequirit etiam aliquod subjectum, in quo producat formam substantialem ignis, nempe materiam ligni; ergo materia ligni est subjectum commune; ergo ulterius vel illa materia dependet ab alia materia priori, vel non; si sic, tunc quero, de illa; alia iterum, & sic in infinitum; si verò non dependet, tunc habetur intentum, quia illa est prima materia, & casu, quo esset possibilis processus in infinitum, in causis essentialibus, tamen non in materia, cum sit primum & infimum subjectum compositi finiti.

Dices: Ratio, quare ignis destruit formam ligni, non est, quòd sit commune aliquod subjectum utriusq; sed quia ignis est incompatibilis cum ligno, sed Contrà; vel idè forma ignis est incompatibilis cum forma ligni in eodem subjecto, & si hoc asseratur, habetur intentum: quia tunc admitti debet aliquod subjectum, in quo sint incompatibiles illæ duæ formæ, vel sunt tantum incompatibiles, in eodem loco, & tunc non est necesse, ut se invicem destruant, quia bene possunt pellere ab eodem loco, absq; eo, quòd sequatur unius destructio, quemadmodum se pellunt duo homines, ab eodem loco, sine destructione.

Probatur Conclusio tertio: VII.

Si non daretur commune aliquod subjectum, nullæ formæ essent sibi invicem contrariæ, sed hoc asserere est contra communem Philosophiam; ergo probatur ma. quia nullæ formæ sunt sibi invicem contrariæ, & incompatibiles, nisi respectu alicujus communis subjecti, cujus petunt vicissim inesse; ergo, si non datur tale, nullæ erunt contrariæ.

Dices: Adhuc dari posse formas contra-

rias, licet non sit aliquod commune subjectum, quia sunt sibi incompatibiles, respectu ejusdem loci, sed Contrà. Hinc sequeretur, quòd si lignum poneretur in spatio imaginariis, posset habere simul formam ligni & ignis, posset simul esse calidum & frigidum, item posset homo simul vivere & mori, sed hæc sunt inconveniëntia; ergo probatur sequela: quia nulla est inter illas formas incompatibilitas, nisi respectu ejusdem loci, sed tunc non esset aliquid Locus: ergo. Confirmatur, quia in triduo mortis Christi, ejus corpus mansit in sepulchro, cui Divinitas unita fuit, ut est de fide; ergo fuit tunc aliquod commune subjectum ultimum accidentium, & formæ corporeitatis, sed non aliud, quàm materia prima? Instatur.

Instatur. Licet ibi fuerit aliquid commune subiectum, illud tamen non fuit distinctum, à quatuor elementis, sed fuit aliquid ex iis conflatum. Sed Contrà: Quando pulvis tormentarius, per diversas vias conficitur, habetne aliquid commune subiectum distinctum, à quatuor elementis, vel est tantum aliquid conflatum ex iis? si primum, sum contentus, si secundum, quare, quare minima scintilla ignis, eum accendat, & in auras evibret? & hoc non facit quarta pars ejus, quae ibi est in illo formaliter inclusa. Sed principaliter contra Conclusionem

VIII.
Opponitur
Aristoteli

Opponitur. *Authoritas Aristotelis I. Met. t. 8. ubi ait: Materiam neq; esse quid (id est substantiam) neq; quantum, neq; quale, neq; aliquid eorum, quibus determinatur, ad decem praedicamenta scilicet, sed inter res corporeas nihil est, quod non determinetur ad decem praedicamenta, tanquam substantia, vel aliquid accidens; ergo si materia nec est substantia, nec accidens aliquid, nihil est; ergo non datur, tanquam aliquid commune subiectum.* R. 1. Aristotelem ibi loqui, non ex propria mente, sed ex mente aliorum Philosophorum Antiquorum. R. 2. Explicando Aristotelem, & distinguendo. Non est quid, neq; quantum, neq; quale, &c. id est, nihil est completum ex iis, quae in praedicamento collocantur, concedo ma. non est quid incompletum, nego ma. & dist. similiter inter res creatas: nihil est, nisi quod ponitur in praedicamento directe, & ut quid completum, nego mi. Indirectè, reductivè, & ut quid incompletum concedo mi. & nego consequentiam. Itaq; praeter illa, quae directe in praedicamento ponuntur, sunt adhuc alia plura, scilicet omnes partes Physicae, omnes differentiae, proprietates &c.

Instatur. Quidquid est in rerum natura, sive illud completum, sive sit incompletum, debet posse intellectu, vel sensu percipi; sed materia non potest sensu percipi, nec intellectu; ergo non est in rerum natura: probatur minor, quia nihil potest percipi intellectu, vel sensu, nisi quod est in loco circumscriptivè, vel definitivè, sed materia non est in loco circumscriptivè, nec definitivè, ergo probatur mi. non circumscriptivè, quia sic in loco non sunt, nisi corpora, sed materia non est corpus; ergo; nec definitivè, quia non est spiritus, ergo. R. concessa ma. negando mi. ad cuius probationis mi. dico: quod materia prima, quando est in composito, quod sit in loco, eodem modo, quo ipsum compositum, & si per Divinam potentiam ponatur, extra compositum, est in loco, eo modo, quo substantia completa, privata quantitate, est in loco, unde potest percipi etiam sensu, quando subest accidentibus, sicut forma saltem secundario & multò magis ab intellectu, cum sit ens reale, positivum, absolutum, ut infra dicitur, adeoq; continebitur sub objecto adaequato intellectus nostri, vel saltem Angelici.

Urgetur. Intellectus noster, pro hoc statu, non potest colligere, dari materiam primam, nisi ex mutationibus accidentalibus, vel substantialibus, sed ex neutro colligitur; ergo non ex primo, quia etiam Angeli mutantur ac-

cidentaliter, ad intellectionem, & volitionem; neq; etiam ex secundo, quia Aristoteles I. de general. 23. dicit: *Generationem esse mutationem totum in totum*: ergo non remanet aliquid commune subiectum, quod esset materia. R. negando mi. quia colligitur ex mutationibus materialibus; unde licet Angeli mutantur ad intellectiones, & volitiones, non sunt tamen mutationes materiales, sed spirituales: ad alteram probationem. R. 1. quod si aliquid convinceret, quod aeq; convinceret Adversarios; nam si nihil manet; ergo etiam non manet illud conflatum, ex quatuor elementis; unde R. 2. Aristotelem intelligendum esse, de toto categorematicè sumpto, prout dicit compositum ex materia & forma resultans, non verò de toto syn-categorematicè sumpto, pro toto, & singularis ejus partibus, quia sic non transit materia.

Replicatur. Si materia transfret, de uno composito, ad constituendum aliud compositum veluti pars essentialis, sequeretur, quod duo individua essent ejusdem speciei, & non essent, item quod essent idem numero, & non essent, sed hoc est inconveniens: ergo probatur sequela, quia ignis componeretur tam bene ex materia eadem, ex qua erat compositum lignum, deinde materia ligni, esset materia ignis, & sic esset ignis & lignum idem numero, & non esset, quia essent diversae speciei. R. negando sequelam, ad primam probationem dico; quod nullum compositum specificetur ex ratione genericà, sed ex ratione specifica: unde quia materia prima est genus Physicum, ideò non debet specificare individua, in quibus est, sicut nec specificat animalitas illa, in quibus est. Ad secundam probationem, nego suppositum, videlicet quod per materiam singularia individuentur, quia ut dixi in Logica, materia non est principium individuationis.

Arguitur: Si daretur materia prima, quotiescunq; aliquid nutriretur, mutaretur essentialiter, sed hoc videtur inconveniens, ergo: probatur sequela, quia in nutritione acquireret novam materiam, sed nova materia est nova pars essentialis, ergo R. negando sequelam ma. quia nullum totum mutatur essentialiter, propter mutationem ejus materiae, nisi mutatio sit totalis, hoc est: nisi adveniat tota materia de novo; illa materia autem quae in nutritione de novo advenit, est potius dicenda partialis pars, quam essentialis. Sed

IX.
Argumentum ex ratione.

Instatur. Si tradita doctrina de materia, prima tenet, non poterit salvari resurrectio mortuorum; ergo talis doctrina non est admit-tenda: ant. probatur, quia si quis nutriretur carnibus humanis, converteret illas in suam propriam substantiam, & consequenter illa alia anima non veniret ad iudicium in propria carne, contra sacram Scripturam. R. quod in tali casu illa materia separabitur, ab eo cuius fuit nutrimentum, & postea informabitur ab anima à qua antea fuit informata, anima autem nutriti informabit partes illas, quae in decursu vitae deflexerunt; nam istae sunt, quae pertinent ad veritatem resurrectionis, & si tales partes jam essent annihilatae, Deus eas subministrabit, per re-ductionem, vel alias aequivalentes.

Uu 3 Quan-

X.
Aristoteles
plures mate-
rie dedit de-
finitiones.

Quantum Ad alteram partem tituli, Aristoteles plures definitiones, seu descriptiones materiae dedit, nam imprimis secundum aliquos, eam descripsit 7. Met. t. 8. per illa verba, dum ait: *Quod materia est, quae per se ipsam, neque est quid, neque quantum, neque quidpiam eorum, quibus ens determinatur.* Ita, ut explicari sic possit, quod materia non sit substantia completa ex se ullo modo determinata ad aliquam certam speciem, sed quod sit indifferens, nec sit quantitas, aut ulla forma substantialis, vel accidentalis, quae explicatio licet bona sit, & sufficienter naturam materiae declarat attamen magis describit, quid non sit, quam quid sit. Secundò definit Aristoteles materiam supra. t. 69. sic: *Materia est quaedam substantia, quae ita se habet ad formas naturales sicut aë, & lignum, ad formas artificiales.* Verum tamen, nec hæc sufficienter essentiam ejus exprimit. Nam licet se eodem modo habeat, ad formas naturales, sicut aë, aut lignum ad formas artificiales: attamen non declarat qualiter, num sit pars potentialis compositi per se, si enim se haberet, ut aë, & lignum completè, nihil per se ex ea resultare posset. Tertiò deniq; definit eam lib. Phys. cap. 9. t. 82. hoc modò: *Materia prima est primum subjectum cuiusque rei, ex quo fit aliquid, cum insit, non secundum accidens, & si corrumpitur, in hoc abibit ultimum,* quam definitionem communiter recipiunt Authores, paucis immutatis; unde dicunt, quod materia sit illud, ex quo quidpiam fit, non per accidens, sed per se, tanquam ex subjecto primo, quam proinde

XI.
Posterior bo-
na est.

Dico 2. Bonam esse, & Probatur explicando omnes ejus particulas: dicitur: *Ex quo quidpiam fit*, ad removendas causas extrinsecas, ex quibus nihil essentialiter fit, & constituitur. Dicitur *non per accidens*, per quam excludi posset privatio, quæ non per se ingreditur constitutionem, sed ne fortè difficultas moveatur, quasi etiam esset tantum principium per accidens, & non per se alicujus generationis, adeoque non plus deberet numerari inter principia, quam forma præcedens, aut compositum definens, ideo dico, quod hæc, & sequens particula *per se conjunctum claritatis majoris gratiâ posita sint*, ad excludenda subjecta omnia, sive corporea, sive incorporea, quæ ex ipsis & accidentibus coalescunt, & dicuntur composita, per accidens qualia sunt homo albus, angelus sapiens. Dicitur *tanquam ex subjecto* per quod excluduntur formæ substantiales, ex quibus res componuntur, sed non veluti ex subjecto. Ponitur deniq; *Primo* ut excludatur materia secunda, seu substantia completa, aut aliquod compositum ex aliquo priori factum. Unde patet, Materiam esse substantiam incompletam, substantiam quidem, quia cum sit primum subjectum, non potest habere aliud subjectum, & consequenter non poterit esse accidens; incompleta verò, quia cum ex ea fiat substantia completa, seu totum substantiale, sequitur, debere eam compleri, per alteram partem.

QUÆSTIO II.

An Materia sit generabilis, & corruptibilis?

Suppono Contra Camerarium, & alios, quos pro se citat, Materiam esse quid distinctum ab Elementis, sive collectivè sumptis, sive disjunctivè, seu tam benè ab unoquoque eorum, quam ab omnibus simul, & hoc videtur hac ratione sufficienter deduci & proferri posse, quia in qualibet materia datur aliqua forma, sed hujusmodi forma non est alicujus elementi, minùs omnium; ergò materia non est unum, aut plura elementa: probatur mi. quia forma illa non faceret unum per se, quia ex ente completo & alio, sive completo, sive incompleto, non fit unum per se, sed unum per accidens; illa autem materia, sive esset unum elementum, sive plura, esset unum completum; ergò non posset concurrere, ad constituendum unum per se. Probatur idipsum secundò, quia elementa sunt composita ex materia & forma, materia non est sic composita; ergò elementa non sunt materia; probatur ant. tùm, quia elementa sunt res subsistentia, habent enim qualitates contrarias, ratione quarum tales resolutiones fieri solent, quæ enim sunt irresolubilia, tales qualitates non habent; ut patet de cælis & spiritibus: tùm, quia ignis, verbi gratiâ, de novo generatur; ergò fit ex aliquo præsupposito; aliàs crearetur, sed illud est materia prima, & similiter ignis definit esse, non definit autem secundum se totum, aliàs crearetur; ergò aliquid manet, quod erit materia, & sic discurre pariter de aliis elementis, quæ omnia sunt generabilia & corruptibilia, si non immediate, saltem mediatè. Hoc præsupposito

Quantum ad questionis titulum atinet, indubitatum est, materiam primam esse generabilem & corruptibilem, sumendo generationem pro quacunque rei productione & definitione, quomodocunque fiat: cum enim sit ens finitum, potest à Deo produci & destrui, prout defacto producit & destruit, in speciebus Eucharisticis; hoc quidem, per verba Consecrationis; alterum verò, dum ex speciebus generantur vermes; Verum tamen hæc tantum termino est, de generatione & corruptione, in sensu rigoroso, seu pro inceptioe rei ex præsupposito subjecto, in quo sensu dupliciter considerari potest, subjectivè, & objectivè, seu terminativè: subjectivè dicitur aliquid generabile, vel corruptibile, quatenus scilicet est subjectum & radix generationis & corruptionis; terminativè verò, quod est terminus generationis & corruptionis, seu, quod per generationem accipit esse de novo, vel quod per corruptionem destruitur. Hoc præmissis

Dico I. Materia est ingenerabilis & incorruptibilis objectivè, seu terminativè. Ita Doctor I. Phys. q. 2. & 7. Met. q. 8. & 2. d. 12. q. 2. n. 8. quatenus videlicet dicit, quod sit terminus creationis.

Probatur primò: Authoritate S. Augustini. lib. 12. Confess. cap. 6. ubi ait: *Materia*